

ความ

ฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

เยาวมาลย์ จ้อยเอี่ยม^{1*}พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์²

รับบทความ: 6 พฤษภาคม 2568 แก้ไขบทความ: 25 พฤษภาคม 2568 ตอรับบทความ: 27 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ และอายุของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 292 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจในตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา และด้านความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น 2) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน และ 3) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุของครู พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3

¹⁻² หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

* อีเมล: yaowaman2540@gmail.com

The Emotional Intelligence of School Administrators by Teachers' Opinions under The Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3

Yaowaman Chui-iam ^{1*}
Pongsak Ruamchomrat ²

Abstract

This research aimed to study and compare the emotional intelligence of school administrators by teachers' opinions under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3, classified by teachers' gender and teachers' age. The sample was 292 teachers in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3, selected by using stratified random sampling according to the study area. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a content validity of 1.00 and a reliability of 0.97. The data were collected and analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, and Scheffe's pair comparison at a statistical significance level of 0.05. The findings were as follows: 1) The emotional intelligence of school administrators, by teachers' opinions under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3, both overall and individual aspects, was at a high level. When considering each aspect individually, all aspects were also rated high. In descending order of mean scores, the aspects were interpersonal relationship skills, self-awareness and self-motivation, emotional and impulse control, decision-making and problem-solving skills, and empathy. 2) The emotional intelligence of school administrators, by teachers' opinions under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3, classified by teachers' gender, was overall not significantly different. 3) The emotional intelligence of school administrators, by teachers' opinions under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3, classified by teachers' age, was overall not significantly different.

Keywords: Emotional Intelligence, Educational institution administrators, Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3

---

¹⁻² Master of Education Program in Educational Administration, Kanchanaburi Rajabhat University

* Email: yaowaman2540@gmail.com

บทนำ

ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำองค์กรการจัดการศึกษา มีหน้าที่วางแผน ส่งเสริม สนับสนุน บริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏใน พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2562 มาตรา 39 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ทั้งนี้ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาต้องอาศัยหลายปัจจัย ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อการเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 คือ การที่ผู้บริหารมีวุฒิภาวะด้านอารมณ์ เพราะความฉลาดทางอารมณ์ (emotional intelligence) เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น แยกแยะความรู้สึกต่าง ๆ และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม โดยใช้ข้อมูลทางอารมณ์เพื่อเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมและปรับอารมณ์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม (Goleman, 1995) ความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการเข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จักเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น สามารถบริหารจัดการกับอารมณ์ให้เป็นไปตามทิศทางที่ส่งเสริมความสงบสุขและความสำเร็จในชีวิต (Gibbs, 1995) และการมีความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัวทำนายที่ดีที่จะบ่งบอกว่าบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จทั้งชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน ด้วยเหตุนี้การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติงาน ด้วยความเชื่อมั่นว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุข สามารถเผชิญกับความคับข้องใจ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น ควบคุมตัวเองได้ สามารถที่จะระอคอยและตอบสนองความต้องการได้ มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้าง เป็นผู้นำและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีพลังความสามารถในการบริหารจัดการ สามารถจัดความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารที่มีศักยภาพด้านวิชาการหรือหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ สามารถจดจำแนวคิดและความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาได้ถูกต้องและแม่นยำ ไม่ได้หมายความว่าจะสามารถประสบความสำเร็จในการบริหารได้ นอกจากจะต้องมีความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานการบริหารแล้ว ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี เพื่อเป็นทักษะในการทำงานที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ จะช่วยให้บริหารงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รู้จักใช้ทรัพยากรบุคคล การครองใจคน โนมน้าวผู้ใต้บังคับบัญชา ให้สามารถปฏิบัติงานตามที่ตนต้องการได้ โดยงานที่เกิดขึ้นจากความสามัคคีกันของบุคคลในองค์กร จะทำให้ประสบผลสำเร็จที่น่าพึงพอใจ ความฉลาดทางอารมณ์นอกจากจะช่วยในการทำงานแล้ว ยังทำให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาตนเอง มีทักษะ ความคิด ทักษะคิด และเข้าใจตนเอง ลดปัญหาขัดแย้งในการปฏิบัติงาน ทำให้มีโอกาสเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (กนกพร โพธิมณี, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 (2567) เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีเขตพื้นที่การศึกษาติดกับประเทศเมียนมาร์ สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นป่าไม้และภูเขา มีพื้นที่ราบเป็นส่วนน้อย วิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 คือ “เป็น

องค์คุณภาพ สร้างคนดี มีความสุข ลดความเหลื่อมล้ำ นำพระบรมราโชบายสู่การปฏิบัติ” ส่วนเป้าประสงค์ที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ สถานศึกษาต้องมีความสมดุลในการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและการรายงานผลอย่างเป็นระบบใช้งานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ในสำนักงานเขตพื้นที่ มีข้อจำกัดในเรื่องการสื่อสาร เทคโนโลยีเข้าไม่ถึง ครูโยกย้ายบ่อย อีกทั้งต้องรับนักเรียนชนกลุ่มน้อย เช่น กระเหรี่ยง มอญ พม่า ที่ไม่มีสัญชาติเข้าเรียนในโรงเรียน ทำให้โรงเรียนจำนวนมากมีความแตกต่างกันในด้านการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นจักรตัวสำคัญในการบริหารงาน จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 การบริหารงานหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของทางราชการหรือของเอกชน จุดประสงค์หลักก็คือการที่ผู้บริหารหน่วยงานนั้นสามารถนำองค์การไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารองค์การไปสู่ผลสำเร็จได้อยู่ที่ผู้บริหารที่มีความสามารถใช้ศิลปะการบริหารชักชวนให้ผู้ร่วมงานหรือสมาชิกองค์การนำความสามารถออกมาใช้อย่างเต็มที่อย่างเป็นระบบ นั้นแสดงว่า ผู้บริหารรู้จักและเข้าใจ นำแนวคิดในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์มาใช้ในหน่วยงานของตน

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการกำหนดนโยบายพัฒนา เสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ
3. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามอายุของครู

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของหน่วยงานและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

กระทรวงสาธารณสุข (2563) ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข

โกลแมน (Goleman, 1998) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ มี 5 องค์ประกอบ คือ การตระหนักรู้ในตนเอง การควบคุมตนเอง การจูงใจตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และทักษะทางสังคม

บาร์ออน (Bar-On, 2000) กล่าวว่า องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความสามารถภายในตน ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านการจัดการกับความเครียด และด้านภาวะอารมณ์ทั่วไป

การ์ดเนอร์ (Gardner, 2004) กล่าวว่า องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ ความฉลาดในตนเองและความฉลาดต่อบุคคลอื่น

ซาโลเวย์ และเมเยอร์ (Salovey, & Mayer, 2007) กล่าวว่า องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย การประเมินอารมณ์อย่างถูกต้องและการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม การควบคุมและปรับเปลี่ยนอารมณ์ และความสามารถในการใช้ประโยชน์ของอารมณ์

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เป็นภาพได้ดังภาพที่ 1

นักวิชาการ ความฉลาดทางอารมณ์	กระทรวงสาธารณสุข (2563)	Goleman (1998)	Bar-On (2000)	Gardner (2004)	Salovey, & Mayer (2007)	จำนวน
ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง	/	/	/	/	/	5
ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น	/		/			2
ความสามารถในการรับมือกับข้อขัดแย้ง	/					1
ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจในตนเอง	/	/	/		/	4
ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	/		/		/	3
ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	/	/	/			3
ความภูมิใจในตนเอง	/		/			2
ความพึงพอใจในชีวิต	/		/			2
ความสงบทางจิตใจ	/		/			2
การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น		/	/	/		3

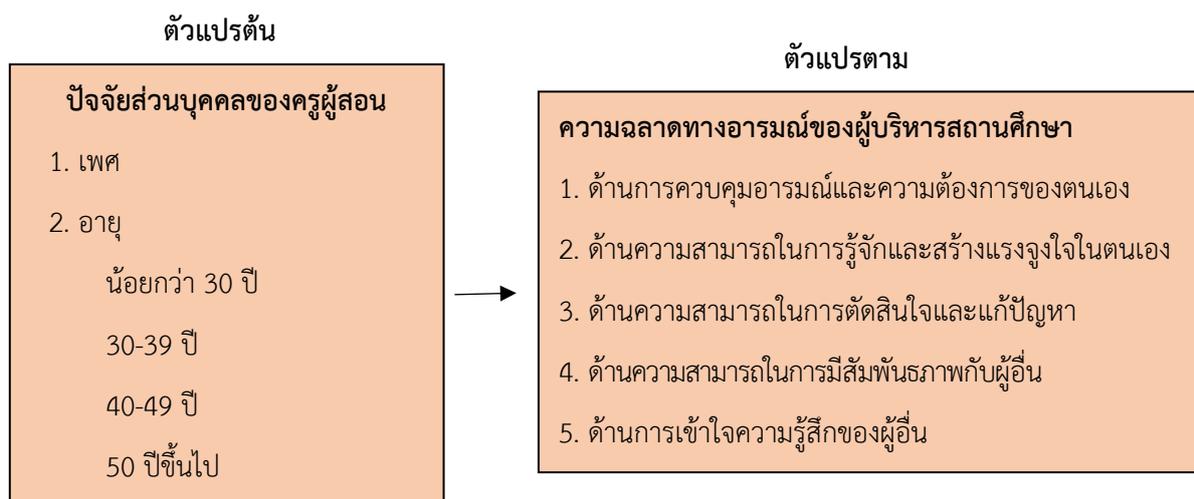
ภาพที่ 1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของหน่วยงานและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ

ผลการสังเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเลือกค่าความถี่ตั้งแต่จำนวน 3 ขึ้นไป นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสรุปได้ 5 ด้าน คือ ด้านการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจในตนเอง

ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดกลางตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของกระทรวงสาธารณสุข (2563) โกลแมน (Goleman, 1998) บาร์ออน (Bar-on, 2000) การ์ดเนอร์ (Gardner, 2004) และซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey & Mayer, 2007) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือด้านการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจในตนเอง ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ประชากร คือ ครูผู้สอน จำนวน 1,220 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3, 2566) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 292 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 ด้าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 และ

เมื่อนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทาง ออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 292 ชุด กำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและกลับคืนให้ผู้วิจัยภายใน 7-15 วัน จากนั้นนำ แบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบ ความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย วิธีของเซฟเฟ่

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวม

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง	4.45	0.51	มาก
2. ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจในตนเอง	4.45	0.50	มาก
3. ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	4.45	0.51	มาก
4. ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.49	0.50	มาก
5. ด้านความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	4.42	0.41	มาก
รวม	4.45	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้าน ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.49$) ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจในตนเอง ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.50) ด้านการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.51) ด้าน ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.51) และด้านความสามารถในการเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.42$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 การบริหารสถานศึกษาตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู	ชาย		หญิง		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง	4.52	0.47	4.41	0.53	1.63	0.580
2. ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจในตนเอง	4.53	0.48	4.42	0.51	1.83	0.574
3. ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	4.52	0.40	4.42	0.51	1.46	0.824
4. ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.60	0.48	4.43	0.51	2.70	0.577
5. ด้านความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	3.47	0.37	3.67	0.43	1.47	0.792
รวมเฉลี่ย	4.53	0.44	4.41	0.48	2.01	0.561

จากตารางที่ 2 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุของครู พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุของครู โดยภาพรวม

ความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	น้อยกว่า 30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50 ปีขึ้นไป		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง	4.48	0.50	4.42	0.53	4.48	0.45	4.13	0.73	1.46	0.226
2. ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจในตนเอง	4.50	0.48	4.43	0.51	4.46	0.46	4.06	0.77	2.10	0.100
3. ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	4.50	0.49	4.45	0.52	4.42	0.45	4.02	0.78	2.44	0.065

4. ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.56	0.49	4.44	0.54	4.44	0.45	4.17	0.50	2.41	0.067
5. ด้านความสามารถการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	3.76	0.39	3.65	0.44	3.63	0.35	3.50	0.53	2.77	0.065
รวมเฉลี่ย	4.51	0.45	4.42	0.49	4.43	0.42	4.10	0.66	2.36	0.071

จากตารางที่ 3 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุของครู ในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถที่จะเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมและ บริหารจัดการอารมณ์ของตนเองให้เป็นไปอย่างเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะหรือสถานการณ์ในขณะนั้น รวมถึงสามารถสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับตนเอง สามารถที่จะเรียนรู้อารมณ์ของผู้อื่น และมีทักษะในการบริหารจัดการ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ดังที่โกลแมน (Goleman, 1998) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นจนสามารถบริหาร หรือจัดการกับอารมณ์ของตนเองเพื่อเป็นแรงจูงใจในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฐมนนกาญจน์ กลิ่นน้อย (2567) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มพัฒนาการศึกษาที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดย พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุศยรัตน์ (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด และพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนก ตามเพศ ในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตาม สมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเหมือนกันว่าผู้บริหาร สถานศึกษามีความสามารถที่จะเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุม และบริหาร จัดการอารมณ์ของตนเองให้เป็นไปอย่างเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะหรือสถานการณ์ในขณะนั้น รวมถึง

สามารถสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับตนเอง สามารถที่จะเรียนรู้อารมณ์ของผู้อื่นและมีทักษะในการบริหารจัดการ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ชูมี (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าทั้งภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุศยรัตน์ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามอายุของครู ในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเหมือนกันว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารอารมณ์ให้เป็นอย่างดีถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีความเข้าใจในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองอย่างมีเหตุผล โดยไม่จำเป็นต้องเก็บกดเพื่อรอการระเบิดในภายหลัง รู้จักจุดด้อยของตัวเอง มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิตมองโลกในแง่ดี สามารถจัดการกับความเครียดหรือแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบและรู้เท่าทัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รดาการ ภูริพงษ์ (2558) ที่ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุศยรัตน์ (2565) ที่พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน
3. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามอายุของครู โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาและส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของตนเอง โดยเฉพาะการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น และการตอบสนองความต่ออารมณ์และความต้องการของผู้อื่นอย่างเหมาะสม

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่อย่างเหมาะสม

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เพื่อใช้ในการประเมินตนเอง โดยมีคู่มือวิธีการทำแบบประเมิน และค่าคะแนนในการวัดระดับความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อใช้ในการรู้จักตนเองในเบื้องต้น และทำให้เป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

2. ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

บรรณานุกรม

- กนกพร โพธิมณี. (2562). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 3). กระทรวง.
- ณัฐมนกาญจน์ กลิ่นน้อย. (2567). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มพัฒนาการศึกษาที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วารสารชมรมบัณฑิตศิลป์, 2(2), 113-116.
- ปวีณา บุศยรัตน์. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- รดาการ ภูริพงษ์. (2558). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 35. (การศึกษาคนควาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. (2566). แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามความต้องการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สำนักงาน.
- อุไรวรรณ ชูมี. (2561). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี).

- Bar-on, R. (2000). *The emotional quotient inventory (EQ-1): A test of emotional intelligence*. Multi-Health System.
- Gardner, H. (2004). *Changing mind: The art science of changing our own and other people's minds*. Harvard Business School Press.
- Gibbs, N. (1995). The EQ factor. *Time*, 12(4), 24-31.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantum Book.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (2007). *Emotional development and emotional intelligence: Educational Implications*. Basic Books.